

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 17378/2022
01.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Бошко Ковачевић, адвокат из ..., против туженог Института за ратарство и повртарство, Нови Сад, чији је пуномоћник Немања Баљ, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1220/22 од 26.05.2022. године, у седници одржаној 01.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1220/22 од 26.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 133/2019 од 25.02.2022. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев делимично усваја. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да тужилци на име накнаде материјалне штете исплати износ од 6.188.530,00 динара, са законском затезном каматом почев од 25.02.2002. године па до исплате, док је захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ за период од 25.10.2018. године па до 25.02.2022. године, одбијен. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 794.114,04 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, док је захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова поступка од дана правноснажности пресуде па до дана извршности пресуде, одбијен.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж 1220/22 од 26.05.2022. године, ставом првим изреке, жалбу туженог одбио и потврдио пресуду Вишег суда у Новом Саду П 133/19 од 25.02.2022. године, у побијаном усвајајућем делу одлуке о главном захтеву и усвајајућем делу одлуке о трошковима поступка. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиле и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/1118/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Наводи ревизије туженог о учињеној битној повреди из члана 8. Закона о парничном поступку, у другостепеном поступку, су без утицаја на одлучивање, имајући у виду да је одлука другостепеног суда донета у седници већа, на основу чињеничног стања и оцене доказа од стране првостепеног суда, па другостепени суд није примењивао ту одредбу Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је носилац пољопривредног газдинства „АА“ МБ ..., које је уписано у регистар пољопривредних газдинстава као комерцијално БПГ Тужила је 2018. године купила семе кукуруза од туженог тако што јој је уз отпремницу, издата декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 50/13-03-022/18/17 у којој је наведено да се ради о кукурузу сорта НС 4010 година производње 2016., чистоћа 99,9%, клијавост 95%, садржај влаге 12,9% и енергија клијавости 94%. Такође јој је дата декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 5013-03-023/18/17, за исту сорту и исту годину производње, у којој је наведено да је чистоћа 99%, клијавост 93%, садржај влаге 13% и енергија клијања 91%, декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 50/13-03-113/16/17, за исту сорту година производње 2014. у којој је наведено да је чистоћа 99,9%, клијавост 91%, садржај влаге 13% и енергија клијања 88%, декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 50/13-03-114/16/17 за исту сорту, година производње 2014. у којој је наведено да је чистоћа 99,7%, садржај влаге 13% и енергије клијања 88%, декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 50/13-03-114/16/17, за исту сорту, година производње 2014. у којој је наведено да је чистоћа 99,7%, клијавост 91%, садржај влаге 13% и енергија клијања 88%. Тужени је, 20.04.2018. године издао отпремницу број ПО 18-01971 на име пољопривредног газдинства тужиле за кукуруз НС 7020 из две серије и укупно 150 сетвених јединица и кукуруз НС 6010 из једне серије и 150 сетвених јединица. Уз отпремницу су издате: декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 50/13-82-027/16/17, за кукуруз, сорта НС 7020 година производње 2014. чистоће 99,9%, клијавост 91%, садржај влаге 12,60% и 027/16/1/17 за кукуруз, сорте НС 7020, година производње 2014., чистоћа 99,9%, клијавост 91%, садржај влаге 12,70% и енергија клијања 89%, декларација о квалитету семена пољопривредног биља број 50/13-03-113/16/17 за кукуруз сорта НС 6010, година производње 2014., чистоћа 99,9%, клијавост 91%, садржај влаге 13% и енергија клијања 88%. Након сејања кукуруза, тужила је приметила да је изникло семе које је већ било у сејачици и које нису купили од туженог, а да семе купљено од туженог није изникло онако како је било очекивано. О томе су обавестили представника туженог. По налогу тужиле, пољопривредна стручна служба „Сента“ Д.О.О. Сента је извршила испитивање клијавости семена узорка кукуруза НС 6910 и о томе сачинила извештај 23.05.2018. године у ком је наведено да енергија клијања за шифру узорка Ц-97 износи 68% те да за шифру узорка Ц98 енергија клијања износи 84% а клијавост семена 86%. Вреће семена које је тужила купила од туженог, а које није посејано, чувано је на салашу на сувом месту, а из њих су узимани узорци ради испитивања квалитета семена. Тужила је, преко пуномоћника, упутила туженом допис 28.05.2018. године, у ком га је обавестила о резултатима испитивања квалитета семена, урађеним од стране

пољопривредне стручне службе „Сента“ и позвала га да изврши узроковање семена путем независне лабораторије. ББ, запослен код туженог, је 30.05.2018. године изашао на лице места и констатовао стање усева па је наредног дана тужиљи од стране туженог испоручено 30 сетвених јединица кукуруза сорте НС 3022 ради досејавања на местима где претходно купљено семе кукуруза није изникло. Потом је тужиља, 01.06.2018. године, упутила туженом допис са предлогом за вансудско решење спора насталог због испоруке некавалитетне семенске робе, а такође је 04.06.2018. године упутила молбу Републичком пољопривредном инспектору да изађе на лице места и утврди стање усева те узоркује предметни семенски кукуруз сагласно важећој регулативи. Након што је фито-санитарни инспектор заказао узорковање предметног семеног кукуруза тужиља је, 11.06.2018. године, упутила туженом позив да присуствује узорковању. Записник о инспекцијском надзору од стране одсека фитосанитарне инспекције Нови Сад, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, управе за заштиту биља је сачињен 15.06.2018. године, тако што је констатовано, од стране овлашћене институције, пољопривредне стручне службе Бачка Топола, да је извршено узимање узорака сондом као и да је на дан контроле утврђено да се код субјекта надзора налази једна оригинална врећа семенског кукуруза НС 2050 – 25000 зрна, 8,30 кг нето и НС 6010 – 25000 зрна 6,40 кг нето, са прошивеним декларацијама. Након узимања узорка, по налогу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за заштиту биља, фитосанитарна инспекција Суботица, Пољопривредна стручна служба Бачка Топола Д.О.О. је, 22.06.2018. године, сачинила извештај број Ц-69/1 за семе кукуруза НС 6010 из партије број 13-03-113/16, година производње 2014. у ком је утврђено да енергија клијања износи 66%, клијавост семена 94%. Истог дана је сачињен извештај број Ц-70/1 за сорту кукуруза НС 7020 из партије број 13-82-027/16 у ком је наведено да енергија клијања износи 72% а клијавост семена 77%. У оба извештаја је наведено да је примењена метода испитивања према правилнику о квалитету семена пољопривредног биља („Службени лист СФРЈ“ број 47/87), метода 3. Тужени је извршио испитивање семена пољопривредног биља у својој лабораторији, сачинио извештај 22.12.2017. године, за кукуруз НС 6010 Ц-1 из партије 13-03-113/16 у коме је наведено да је енергија клијања 88% а клијавост семена 91%; извештај од 11.12.2017. године, за кукуруз НС 7020, Ц-1, 13-82-027/16 у ком је наведено да енергија клијања износи 89% а клијавост семена 91%; извештај од 15.12.2018. године, за кукуруз НС 6010 Ц-1, за партију 13-03-023/18 у ком је наведено да енергија клијања износи 91% а клијавост семена 93%; извештај од 27.12.2017. године за кукуруз сорте 6010 Ц-1, за партију 13-03-114/16 у ком је наведено да енергија клијања износи 88%, клијавост семена 91%, извештај од 07.12.2017. године за семе НС 7020, Ц-1 из партије 13-82-027/16 у ком је наведено да енергија клијања износи 89% а клијавост семена 91%; извештај од 19.12.2017. године за кукуруз НС 6010, Ц-1 из партије број 13-03-149/15 у ком је наведено да енергија клијања износи 88% а клијавост семена 91%; извештај од 15.12.2018. године за кукуруз НС 6010 Ц-1, из партије број 13-03-022/18 у ком је наведено да енергија клијања износи 94% а клијавост семена 95%. Очекивани просечни принос силажног кукуруза рода 2018. године је износио 40 т/ха. Земљиште на ком је тужиља засејала семе које је купила од туженог је лошијег квалитета, а агротехничка мера, основна обрада земљишта, је обављена у пролеће. Извршена је каснија сетва, на већој дубини сетве а изостала је агротехничка мера ваљања, што је све утицало на мање остварни склоп биљака кукуруза по хектару. Испитана клијавост семена кукуруза НС 6010 и НС 7020 у лабораторији ПСС Бачка Топола је била далеко нижа од декларисане клијавости и семе такве клијавости не би смело да се нађе у продаји јер не испуњава услове предвиђене

Законом о семену и Правилнику о квалитету семена пољопривредног биља. Норма сетве је износила 2,6 сетвених јединица по хектару а укупно засејана површина земљишта силажним кукурузом НС 6010 и НС 7020 у 2018. години је износила 123 ха. Преузето семе НС 6010 произведено 2016. године у количини од 17 с.ј. (број декларације 113-03-023/18 и број 113-03-022/189) није утицала на смањење приноса јер је боље клијавости и енергије клијања. Преузето семе НС 6010 произведено 2014. године у количини од 163 с.ј. и преузето семе НС 7020 произведено 2014. године у количини од 150 с.ј. је утицало на смањење приноса, а узимајући у обзир добијене резултате контролног испитивања квалитета семена од стране ПСС Бачка Топола. Дакле, укупна преузета количина семена која је произведена 2014. године је 113 сетвених јединица од којих су 4 сетвене јединице преостале тако да је употребљено 309 сетвених јединица на површини од 119 ха. Остварени просечни принос силажног кукуруза у 2018. години на парцели тужиље износио је 13,67 т/ха, односно укупно остварени принос силажног кукуруза у 2018. години на површини од 68 ха је износио 2.294,540 кг, који износ кад се подели са површином од 168 ха даје просечан принос од 13,67 т/ха. Укупно умањени принос силажног кукуруза тужиљи у 2018. години износи 26,33 т/ха. Пошто је земљиште тужиље лошијег квалитета, а поједине агротехничке мере су изостале, наведено је допринело 50% умањењу изгубљеног приноса, док је лошији квалитет семена кукуруза које је произведено 2014. године, допринео преосталих 50% умањењу приноса кукуруза. Имајући у виду да је очекивани принос силажног кукуруза у 2018. години био 40 т/ха а да је тужиља остварила принос од 13,67 т/ха, умањен јој је принос за 63,33 т/ха. Уговорена цена силажног кукуруза рода 2018. године, без ПДВ-а је износила 28 евра/т. Имајући у виду обрачунати ПДВ од 20%, укупна штета по силажном кукурузу рода 2018. године, проузрокована лошим квалитетом семена НС 6010 и НС 7020 износи 52.639,00 евра. Пошто је средњи курс НБС за један евро на дан 09.07.2021. године, износио 117,5655 динара, то укупно причињена штета тужиљи износи 6.188.530,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су туженог обавезали да тужиљи накнади материјалну штету у износу од 6.188.530,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате, применом одредбе чланова 154., 155., 185. став 4., 189. став 2. и 190 и 192. став 1. Закона о облигационим односима. По оцени нижестепених судова тужени је тужиљи причинио штету јер јој је продао семе лошег квалитета које према утврђеним квалитетима није смело да се нађе у продаји, а што је у директној узрочној вези са лошим приносом кукуруза на парцели тужиље у производној 2018. години, па је тужени дужан да тужиљи накнади штету која се састоји у умањеном приносу кукуруза за ту производну годину.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 478. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да продавац одговара за материјалне недостатке ствари које је она имала у часу прелаза ризика на купца, без обзира на то да ли му то било познато. Недостатак постоји, између осталог, ако ствар нема потребна својства за њену редовну употребу и за промет, на основу одредбе члана 479. став 1. истог Закона. Права купца који је благовремено и уредно обавестио продавца о недостатку, прописана су одредбом члана 488. Закона о облигационим односима, тако што у сваком од случајева прописаних у тачкама од 1. до

3. тог члана закона, купац има право и на накнаду штете. Оштећеник има право како на накнаду обичне штете тако и на накнаду измакле користи, на основу одредбе члана 189. став 1. Закона о облигационим односима. Висина накнаде штете одређује се према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случајева када закон наређује што друго (став 2.). При оцени висине измакле користи, узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем (став три). На основу одредбе члана 190. Закона о облигационим односима, суд ће, узимајући у обзир и околности које су наступиле после проузроковања штете, досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у ком би се налазиле да није било штетне радње или пропуштања. Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, на основу члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање његовог повећања (измакла корист), као и наношење дугом физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета), како је прописано одредбом члана 155. истог Закона.

У конкретном случају, тужилца је од туженог купила семе НС 6010 и НС 7020, које је било лошег квалитета јер је његова клијавост била далеко нижа од декларисане клијавости па семе такве, ниже клијавости, није требало да се нађе у продаји јер не испуњава услове предвиђене Законом о семену и Правилнику о квалитету семене пољопривредног биља. Пошто је лошији квалитет семена кукуруза које је тужени продао тужилци допринео 50% умањењу приноса кукуруза на њеној парцели следи да је тужени је дужан да тужилци накнади причињену штету јер је, као продавац, одговора за материјалне недостатке семена које јој је продао.

Наводима ревизије туженог о томе да пољопривредна стручна служба Бачка Топола, при узорковању семена кукуруза продатог тужилци, није поступила на начин прописан Правилником о квалитету семена пољопривредног биља и да је извештај те службе непотпун јер не садржи податке о температури и броју дана испитивања семена, није од утицаја на одлучивање пошто се тим наводима ревизије оспорава правилност утврђеног чињеничног стања. На основу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, ревизија не може да се изјави због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, осим у случају из члана 403. став 2. тог Закона, што овде није случај. Ревизијом туженог се неосновано оспорава правилност примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић